

AGROTURIZMDA TURISTIK XIZMATLAR VA MAHSULOTLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH

Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o‘g‘li

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi,
chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 2-bosqich talabasi
ergashboyevminghojiddin@gmail.com

Annotatsiya: Agroturizm sohasida turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilish, qishloq turizmiga yangi yo‘nalishlar kiritish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada agroturizmni diversifikatsiya qilishning turli strategiyalari tahlil qilinadi, shu jumladan turistik mahsulotlar va xizmatlarni integratsiyalash orqali qishloq hududlarida iqtisodiy o‘rishni qo‘llab-quvvatlash, agroturizm va qishloq turizmining birlashtirilgan xizmatlar ko‘rsatish orqali yangi turistik mahsulotlar yaratish, mahalliy an‘analarga asoslangan xizmatlarni rivojlantirish va o‘ziga xos turizm paketlarini taklif etish orqali turistlarning talablarini qondirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Maqolada diversifikatsiyaning iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy foydalari haqida batafsil ma‘lumot beriladi, shuningdek, qishloq aholisi uchun yangi ish o‘rinlari yaratish va mahalliy biznesni rivojlantirishga oid tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: Agroturizm, turistik xizmatlar diversifikatsiyasi, qishloq turizmi, mahsulot diversifikatsiyasi, barqaror turizm, mahalliy biznesni rivojlantirish.

KIRISH

Agroturizm — bu turizm va qishloq xo‘jaligining integratsiyasidan tashkil topgan bir soha bo‘lib, uning rivojlanishi global miqyosda iqtisodiy o‘rish va ekologik barqarorlikni ta‘minlash uchun muhim ahamiyatga ega. Turizmning bu turi, ayniqsa, qishloq hududlarida, aholining turmush tarzini yaxshilash, yangi ish o‘rinlari yaratish va mahalliy resurslarni samarali boshqarishga imkon beradi. Agroturizmning diversifikatsiyasi — bu qishloq hududlarida yangi turistik mahsulotlar va xizmatlarni yaratish, shuningdek, ushbu mahsulotlarning yangilanishi va takomillashishi jarayonini anglatadi. Diversifikatsiya nafaqat turizmni rivojlantirish, balki qishloq iqtisodiyotini kuchaytirish va atrof-muhitni muhofaza qilishga ham yordam beradi.

Agroturizmning diversifikatsiyasi, ayniqsa, O‘zbekiston kabi rivojlanayotgan davlatlar uchun juda katta ahamiyatga ega. O‘zbekistonning qishloq hududlari boy tabiiy resurslar, an‘anaviy ishlab chiqarish usullari va madaniy meros bilan ajralib turadi. Bu, o‘z navbatida, mahalliy aholi va turistlarga o‘ziga xos turistik tajriba taqdim etish imkoniyatini yaratadi. Mamlakatda agroturizmni diversifikatsiyalash orqali iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga katta hissa qo‘shilishi mumkin.

Turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilish qishloq turizmiga yangiliklar kiritish va turizmning muhim sohalarini, jumladan, agro-paketlar, ekologik turlar va madaniy an‘analarni asosida yangi turistik yo‘nalishlarni tashkil qilish imkonini beradi. Masalan, qishloq turizmiga texnologiyalarni joriy qilish, ekologik va agroturizm xizmatlarini birlashtirish orqali turistlar uchun yanada jozibador va barqaror mahsulotlar yaratish mumkin. Bu yondashuv, o‘z navbatida, mahalliy aholiga yangi ish o‘rinlarini yaratishga yordam beradi va qishloq hududlarining iqtisodiy salohiyatini oshiradi.

Shuningdek, agroturizmning diversifikatsiyasiga xizmat ko‘rsatish sifatining oshishi, qishloq hududlaridagi mahalliy bizneslarning o‘sishi va iqtisodiy mustahkamlikni kuchaytirishi mumkin. O‘zbekistonning turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali mahalliy fermerlar va turistlar uchun innovatsion xizmatlar yaratish imkoniyati mavjud. Ma’lumki, 2022-yilda O‘zbekistonning qishloq hududlarida agroturizm sohasida 15% o‘shish kuzatilgan bo‘lib, bu soha mamlakat iqtisodiyotiga 400 million AQSh dollari miqdorida daromad keltirgan. Bu ko‘rsatkichlar, shuningdek, agroturizmni diversifikatsiyalash orqali mamlakatda qishloq turizmining yanada rivojlanishiga katta imkoniyatlar yaratilganligini ko‘rsatadi.

Bundan tashqari, agroturizm va turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish, faqat iqtisodiy foyda olish bilan cheklanmaydi, balki mahalliy an‘analarning saqlanishi, ekologik muhofaza va madaniy turizmni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. O‘zbekistonning qishloq hududlarida yangi turistik yo‘nalishlar yaratish orqali, nafaqat iqtisodiy o‘shish, balki ekologik barqarorlikni ta’minlash va mahalliy madaniyatni saqlashga yordam beriladi. Shu sababli, ushbu maqolada agroturizm sohasida turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilish, uning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ta’siri, shuningdek, O‘zbekistondagi mavjud imkoniyatlar va muammolar o‘rganiladi. Maqolada, agroturizmni diversifikatsiyalash uchun innovatsion yondashuvlar, shuningdek, mahalliy iqtisodiyot va ekologiyaga bo‘lgan ijobiy ta’sirlar haqida batafsil ma’lumotlar keltiriladi.

Adabiyotlar tahlili

Agroturizm va uning diversifikatsiyasi haqida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar global va mahalliy miqyosda turli yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Bu soha iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik aspektlardan tahlil qilingan. Agroturizmning rivojlanishiga ta’sir qiluvchi omillar va diversifikatsiyaning turli shakllari haqida ko‘plab ilmiy tadqiqotlar mavjud.

Agroturizmning iqtisodiy ta’siri. Agroturizm qishloq hududlarida iqtisodiy rivojlanish uchun muhim manba bo‘lib, yangi ish o‘rinlari yaratadi va mahalliy iqtisodiyotga foyda keltiradi. Garrod va Wilson (2003) o‘zlarining tadqiqotida agroturizmni qishloq xo‘jaligi bilan integratsiyalashgan turizm faoliyati sifatida tasvirlab, u qishloq aholisi uchun iqtisodiy foyda yaratishini ta’kidlaydilar. Shuningdek, Lee (2009) agroturizmni qishloq iqtisodiyotini mustahkamlash uchun samarali vosita sifatida ko‘rsatadi, uning iqtisodiy ahamiyati va diversifikatsiyalash jarayonlarida mahalliy resurslar va turizm xizmatlarini birlashtirish orqali o‘shish mumkinligini ta’kidlaydi.

Diversifikatsiya va barqaror rivojlanish. Agroturizmning diversifikatsiyasi orqali barqaror rivojlanishga erishish mumkin. Sharpley (2002) o‘z tadqiqotida qishloq

turizmining diversifikatsiyasi, mahalliy an‘analar va ekologik resurslarning saqlanishi o‘rtasidagi aloqalarni o‘rganadi. U agroturizmning iqtisodiy o‘rishga bo‘lgan ijobiy ta‘sirini, shuningdek, atrof-muhitni muhofaza qilishga bo‘lgan ahamiyatini ta‘kidlaydi. Che va Yang (2018) Xitoy misolida agroturizmni diversifikatsiya qilishning ekologik va ijtimoiy ta‘sirini o‘rganib, ushbu yondashuvlarning barqaror rivojlanish uchun muhimligini ko‘rsatadilar.

Innovatsiyalar va texnologiyalar. Kline va Josiam (2011) agroturizm sohasida innovatsion yondashuvlarni o‘rganib, yangi texnologiyalarning qishloq turizmi sohasiga integratsiyasini ko‘rib chiqadilar. Ular agroturizmni diversifikatsiya qilish uchun raqamli platformalar va aqlli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini tadqiq qilganlar. Shuningdek, Toshmatov (2021) O‘zbekistonning qishloq hududlarida agroturizmni rivojlantirishda texnologiyalar va innovatsiyalarni joriy qilishning muhimligini ta‘kidlaydi.

Mahalliy biznes va ijtimoiy ta‘sir. Mahalliy bizneslarni rivojlantirish va qishloq aholisi uchun yangi ish o‘rinlarini yaratish agroturizmning diversifikatsiyasining muhim jihatlardan biridir. O‘zbekiston Davlat Statistika Qo‘mitasining (2022) ma‘lumotlariga ko‘ra, agroturizm sohasidagi o‘rish 15%ni tashkil etgan va bu soha iqtisodiyotga 400 million AQSh dollari miqdorida daromad keltirgan. Bu ko‘rsatkich, shuningdek, mahalliy bizneslarni rivojlantirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va iqtisodiy o‘rishni rag‘batlantirishda agroturizmning ahamiyatini tasdiqlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqotda agroturizmga turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilishning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ta‘sirini o‘rganish maqsadida bir qator metodologik yondashuvlar qo‘llaniladi. Tadqiqotning metodologiyasi quyidagi asosiy bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

1. Adabiyotlarni tahlil qilish. Tadqiqotning birinchi bosqichi sifatida agroturizm va uning diversifikatsiyasiga oid mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi. Bu bosqichda global va mahalliy miqyosda agroturizmning iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy jihatlari, shuningdek, turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilishga oid ilmiy maqolalar va tadqiqotlar tahlil qilinadi.

2. Statistik tahlil. Tadqiqotda mavjud statistik ma‘lumotlar va turizm sohasidagi ko‘rsatkichlar tahlil qilinadi. O‘zbekiston Davlat Statistika Qo‘mitasining (2022) rasmiy ma‘lumotlari, qishloq hududlaridagi agroturizm sohasidagi o‘rish va daromadlar bilan bog‘liq statistik ko‘rsatkichlar orqali agroturizmning diversifikatsiyasining iqtisodiy ta‘siri o‘rganiladi.

3. Kichik biznes va investitsiya tahlili. Tadqiqotda qishloq hududlaridagi agroturizm sohasidagi kichik bizneslar, ularning faoliyati va investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Innovatsion texnologiyalarni qo‘llash va biznesni diversifikatsiya qilish orqali yangi xizmatlar yaratishning iqtisodiy ta‘siri o‘rganiladi.

4. Barqaror rivojlanish modeli. Agroturizmni diversifikatsiya qilishning ekologik va ijtimoiy ta‘sirini o‘rganish uchun barqaror rivojlanish modeli qo‘llaniladi. Bu model

orqali turizmning atrof-muhitga bo‘lgan ta’siri va mahalliy resurslardan samarali foydalanishning imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Metodologiya asosida, tadqiqotda agroturizmning diversifikatsiya qilish orqali qishloq iqtisodiyotiga bo‘lgan ijobiy ta’sirni, shu bilan birga, ekologik va ijtimoiy masalalarni hal qilish uchun yangi yondashuvlar ishlab chiqiladi.

Natijalar va tahlil

Agroturizmning diversifikatsiyasining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ta’sirini o‘rganish maqsadida olib borilgan tadqiqot natijalari O‘zbekistondagi qishloq hududlaridagi agroturizmning rivojlanishiga bo‘lgan ijobiy va salbiy ta’sirlarni aks ettiradi. Ushbu tahlil, O‘zbekistonning turli hududlarida agroturizmni rivojlantirish orqali erishilgan natijalarni va mavjud muammolarni ko‘rsatib beradi.

Iqtisodiy ta’sir. O‘zbekiston qishloq hududlarida agroturizmni diversifikatsiya qilishning iqtisodiy ta’siri katta. Davlat statistika qo‘mitasining (2023) ma’lumotlariga ko‘ra, 2022-yilda agroturizm sektorida 20%ga yaqin o‘shish kuzatilgan. O‘zbekistonning qishloq joylarida agroturizm faoliyatlari yiliga 500 million AQSh dollari miqdorida daromad keltirgan (O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo‘mitasi, 2023).

1-jadval

O‘zbekiston agroturizm sektoridagi iqtisodiy ko‘rsatkichlar

	Ko‘rsatkich	Miqdor
.	Yillik o‘shish foizi	20%
.	Soha daromadi (AQSh dollari)	500 million
.	Yangi ish o‘rinlari soni	30,000
.	Turistlar soni (ming)	1,500
.		

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, agroturizm 2022-yilda 30,000 yangi ish o‘rnini yaratdi. O‘zbekistonning qishloq hududlarida, ayniqsa Farg‘ona, Samarqand va Buxoro viloyatlarida agroturizmga bo‘lgan talabning o‘shishi sezilarli bo‘ldi. Yangi turistlar soni 1,500 mingga yetdi va bu turizm sohasining barqaror o‘shishini ko‘rsatadi.

Ijtimoiy ta’sir. Agroturizmni rivojlantirish mahalliy aholining turmush darajasini yaxshilash va yangi ish o‘rinlari yaratish imkonini beradi. Xususan, AQSHning 2021-yilda o‘tkazilgan Skagit County agroturizm so‘rovnomasida 166 kishi qatnashdi. So‘rovnoma natijalariga ko‘ra, respondentlarning 42 foizi fermerlik yerlariga ega bo‘lsa, 50 foizi esa yer egasi emas. Hozirda faqat 11 foiz respondentlar agroturizm bilan shug‘ullanadi, 16 foizi esa kelajakda bu sohaga qiziqish bildirgan.

Eng mashhur agroturizm faoliyatlari qatoriga mavsumiy tadbirlar, festival va bayramlar hamda fermer xo‘jaliklariga ekskursiyalar kiradi. Agroturizm tadbirlari asosan La Conner/Fir Island hamda North Bayview/Bow hududlarida faol amalga oshirilmoqda.

Agroturizmni rivojlantirishga asosiy to‘siqlar sifatida mahalliy ruxsatnomalar, hududiy rejalashtirish cheklovlari va oziq-ovqat xizmatlari bilan bog‘liq muammolar ko‘rsatib o‘tilgan. Shu bilan birga, respondentlar agroturizmning eng katta foydalari sifatida qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat haqida ma‘lumot tarqatish, qo‘shimcha daromad olish hamda mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirishni ta’kidlaganlar. Biroq, so‘rov qatnashchilari yo‘l harakati, to‘xtash joylari va agriturizmning qishloq xo‘jaligi faoliyatiga to‘sqinlik qilishi mumkinligi borasida xavotir bildirgan. Shuningdek, 46 foiz respondent agroturizm fermerlarga yerlarini samarali boshqarishda yordam berishi mumkin deb hisoblaydi. So‘rovnoma natijalariga ko‘ra, Skagit County agroturizm siyosatini qayta ko‘rib chiqishda quyidagi jihatlarga e‘tibor qaratishi kerak: qoidalarni soddalashtirish, infratuzilmani yaxshilash hamda qishloq xo‘jaligi yerlarini muhofaza qilish.

Quyidagi 2-jadvalda Skagit County agroturizm so‘rovnomasining natijalari keltirilgan:

2-jadval

Skagit County agroturizm so‘rovnomasining natijalari

Savol	Natijalar
So‘rovda qatnashganlar	166 kishi
Fermerlik yerlari egaligi	42% - yer egasi; 8% - yer sotib olishga qiziqadi; 50% - yo‘q
Agriturizm bilan shug‘ullanuvchilar	11% - hozirda shug‘ullanadi; 16% - kelajakda rejalashtirmoqda; 64% - yo‘q
Agriturizm faoliyat turlari	1) Mavsumiy tadbirlar 2) Festival va bayramlar 3) Ferma sayohatlari
Agriturizm faoliyati geografiyasi	Asosan La Conner/Fir Island va North Bayview/Bow hududlarida
Regulyator to‘siqlar	15 kishi muammo borligini aytgan; asosiy to‘siqlar - oziq-ovqat xizmatlari, ruxsatnomalar va hududiy rejalashtirish cheklovlari
Agriturizmning eng foydali jihatlari	1) Qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat haqida ma‘lumot 2) Qo‘shimcha daromad 3) Mahalliy biznes uchun iqtisodiy manfaat
Eng katta xavotirlar	1) Yo‘l harakati va to‘xtash joylari 2) Fermerlik faoliyatiga to‘sqinlik 3) Qishloq xo‘jaligi yerlarining boshqa

	maqsadlarga o‘tishi
Agriturizm fermerlarga yordam bera oladimi?	46% - ha; 26% - yo‘q; 5% - shartli ha
Agriturizm qoidalarini qayta ko‘rib chiqishda muhim jihatlar	1) Qoidalarni soddalashtirish 2) Infratuzilmani yaxshilash 3) Atrof-muhitni himoya qilish

Agroturizmni diversifikatsiya qilishning barqarorlikka bo‘lgan ta’siri. Agroturizmni diversifikatsiya qilishning barqaror rivojlanishga bo‘lgan ta’siri ham kuchaymoqda. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, agroturizmni diversifikatsiya qilishning eng muhim ijobiy ta’siri qishloq iqtisodiyotining barqarorligini ta’minlash va mahalliy aholi uchun barqaror ish o‘rinlari yaratishdir. Agroturizmning atrof-muhitga bo‘lgan salbiy ta’sirini kamaytirish uchun innovatsion va barqaror texnologiyalarni joriy etish zarur. 2023-yilda O‘zbekistonning Samarqand viloyatida amalga oshirilgan agroturizmni rivojlantirish bo‘yicha pilot loyihalar, qishloq xo‘jaligini ekologik va iqtisodiy jihatdan barqarorlashtirishga yordam bergan.

Muhokama

Agroturizmning diversifikatsiyasi - bu turistik xizmatlar va mahsulotlarni ko‘paytirish va kengaytirish jarayonidir. Agroturizmga diversifikatsiya qilishning asosiy maqsadi, qishloq hududlarida turistlarga yangi va xilma-xil tajribalar taklif qilish, iqtisodiyotni mustahkamlash va mahalliy aholi turmush darajasini yaxshilashdir. Bu jarayon, faqatgina qishloq xo‘jaligi bilan bog‘liq xizmatlarni kengaytirish emas, balki turizmning turli sohalarini birlashtirishni o‘z ichiga oladi. Agroturizmni diversifikatsiya qilishning asosiy elementlari, xizmatlar va mahsulotlarning xilma-xilligini yaratish orqali qishloq hududlarining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga turtki beradi. Shu bilan birga, ekologik jihatlar ham hisobga olinishi lozim, chunki barqaror rivojlanish maqsadlaridan biri tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni ta’minlashdir.

Agroturizmga turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilishning ahamiyati juda katta. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy o‘sishni ta’minlaydi, balki mahalliy aholi uchun yangi ish o‘rinlarini yaratadi, ekologik barqarorlikni ta’minlashga yordam beradi va turizmni rivojlantirish orqali mahalliy madaniyat va an‘analarning saqlanishini qo‘llab-quvvatlaydi. Diversifikatsiya orqali turistlarga qishloq xo‘jaligiga asoslangan mahsulotlar, hunarmandchilik, madaniy meros, ekologik turizm va boshqa yangi xizmatlar taqdim etiladi. Bu, o‘z navbatida, turistlarning qishloq hududlariga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va kelajakda barqaror turizmni rivojlantirish uchun zarur infratuzilma yaratadi.

O‘zbekistonning qishloq hududlarida agroturizmni diversifikatsiya qilishga qaratilgan ko‘plab tashabbuslar mavjud. Masalan, Samarqand viloyatida agroturizmga oid yangi turistik xizmatlar joriy etilgan bo‘lib, bu qishloq xo‘jaligi faoliyatlarini o‘z ichiga olgan dasturlarni taklif etadi (Samarqand viloyati agroturizm bo‘yicha hisoboti, 2023). Mahalliy fermalarga tashrif buyurgan turistlar, o‘zlari ishlayotgan yerda ekinlarni yig‘ish,

hayvonlarni boqish va qayta ishlash jarayonlarida qatnashish imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Bu turistik xizmatlar nafaqat turistlarga yangi tajribalar taqdim etadi, balki mahalliy fermerlarga qo‘shimcha daromad manbalarini yaratadi.

Diversifikatsiya o‘z ichiga qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish, xususan, organik mahsulotlar va ekologik toza ovqatlarni taqdim etish kabi yangiliklarni ham oladi. Shu bilan birga, qishloq madaniyati va an‘analari bilan tanishish, mahalliy hunarmandchilikni ko‘rish, va turli festivallar va ko‘rgazmalarni tashkil etish kabi faoliyatlar ham diversifikatsiya jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Bularning barchasi turistlarga nafaqat qishloq hayoti bilan tanishish, balki bu yerda yashovchi odamlarning madaniyatini va qadriyatlarini o‘rganish imkonini beradi.

Agroturizmga turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiya qilishni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun bir nechta muhim bosqichlarni bajarish kerak. Bular:

1. Bozorni tahlil qilish va ehtiyojlarni aniqlash. Diversifikatsiya jarayonini boshlashdan oldin, turizm bozorini tahlil qilish va turistlarning ehtiyojlarini aniqlash zarur. Bu, qaysi turistik xizmatlar va mahsulotlar talabga ega bo‘lishini aniqlashga yordam beradi. Masalan, ekologik toza mahsulotlarga bo‘lgan talabning ortishi, organik fermerlik mahsulotlarini ishlab chiqarish va bu mahsulotlarni turistlarga taklif etish uchun imkoniyat yaratadi.

2. Mahalliy resurslarni tahlil qilish. Agroturizmni diversifikatsiya qilishda mahalliy resurslarni to‘g‘ri tahlil qilish muhimdir. Bu qishloq hududida mavjud bo‘lgan tabiiy, madaniy va iqtisodiy resurslar asosida diversifikatsiya strategiyasini yaratishni o‘z ichiga oladi. Misol uchun, Buxoro viloyatidagi agroturizm loyihalari ko‘plab qishloq madaniyati va san‘atini turistlarga taqdim etish imkonini beradi, bu orqali mahalliy hunarmandchilikni rivojlantirish mumkin.

3. Infrastrukturaning rivojlantirish. Agroturizmni diversifikatsiya qilishda zarur infratuzilma yaratish ham muhimdir. Bu, birinchi navbatda, turistlarni jalb qilish uchun qulay va xavfsiz transport tizimini tashkil etishni, shuningdek, mehmonxona va turar joylarni taklif qilishni anglatadi. Samarqand viloyatida, agroturizmni rivojlantirishga qaratilgan strategiyalar o‘z ichiga yangi mehmonxona va rekreatsion zonalarini yaratishni ham oladi.

4. Marketing va reklama. Agroturizmni diversifikatsiya qilish uchun samarali marketing va reklama strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Bu, turistlarga agroturizmning yangi turlarini, xizmatlarni va mahsulotlarni tanishtirish, shuningdek, mahalliy resurslar va an‘analarni ommalashtirishni o‘z ichiga oladi. Onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlar yordamida turistlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri aloqalarni o‘rnatish bu jarayonni samarali amalga oshirishga yordam beradi.

5. Barqarorlik va ekologik yondashuvni joriy etish. Agroturizmni diversifikatsiya qilishda ekologik barqarorlikni ta‘minlash juda muhimdir. Bu, o‘z navbatida, tabiiy resurslarni oqilona boshqarish va barqaror qishloq xo‘jaligini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishni anglatadi. O‘zbekistonning bir qator viloyatlarida ekologik turizmga bo‘lgan talabning oshishi, shu jumladan, organik mahsulotlarga bo‘lgan

qiziqishning ortishi, bu sohada barqaror rivojlanishni ta’minlash uchun yangi imkoniyatlarni ochadi.

Xulosa va takliflar

Agroturizmni diversifikatsiya qilish, O‘zbekistonning qishloq hududlarida iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish uchun katta ahamiyatga ega. Bu jarayon nafaqat turistlarga yangi va qiziqarli tajribalar taqdim etadi, balki mahalliy aholi uchun yangi ish o‘rinlari yaratish, iqtisodiy o‘rishni ta’minlash va atrof-muhitni saqlashga hissa qo‘shadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, agroturizmni diversifikatsiya qilish orqali mahalliy qishloq xo‘jaligi va turizm sohalarining birlashtirilishi va mustahkamlanishi mumkin. Samarqand, Farg‘ona, Buxoro va boshqa viloyatlarda agroturizmni rivojlantirish orqali, bu hududlarda iqtisodiy barqarorlikni oshirishga erishilgan. Shu bilan birga, ekologik barqarorlikka erishish, tabiiy resurslarni saqlash va mahalliy madaniyatni saqlash bo‘yicha katta imkoniyatlar mavjud.

Diversifikatsiya jarayonida eng muhim jihatlardan biri bozorni to‘g‘ri tahlil qilish va turistlar ehtiyojlarini aniqlashdir. Agroturizmni rivojlantirishning muvaffaqiyatli bosqichlari – bozorni tahlil qilish, mahalliy resurslarni samarali boshqarish, infratuzilmani rivojlantirish va barqaror ekologik yondashuvni joriy etishni o‘z ichiga oladi. Shuningdek, agroturizmga turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish orqali yangi va innovatsion xizmatlar taklif etish, mahalliy aholini jalb qilish va turistlarga noyob tajribalar yaratish mumkin.

Takliflar

1. Turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish. Agroturizmni diversifikatsiya qilish jarayonida turistlarga yangi xizmatlar va mahsulotlar taklif qilish zarur. Xususan, organik qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish, hunarmandchilik va madaniy merosni ommalashtirish, ekologik turizm va atrof-muhitni saqlash bo‘yicha yangi dasturlar yaratish mumkin. Bu, o‘z navbatida, turistlarga noyob va qiziqarli tajribalar yaratadi.

2. Ekologik barqarorlikni ta’minlash. Agroturizmni rivojlantirishda ekologik jihatlarini hisobga olish zarur. Qishloq hududlarida ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarish va barqaror qishloq xo‘jaligi texnologiyalarini joriy etish bo‘yicha chora-tadbirlar ko‘rish muhimdir. Bu, tabiiy resurslarni saqlashga yordam beradi va atrof-muhitga salbiy ta’sirni kamaytiradi.

3. Infratuzilmani rivojlantirish. Agroturizmni diversifikatsiya qilishda zarur infratuzilma yaratish lozim. Bu, birinchi navbatda, transport tizimini takomillashtirish, mehmonxona va turar joylarni tashkil etish, restoran va boshqa turistik xizmatlar uchun qulay muhit yaratishni o‘z ichiga oladi. Samarqand viloyatida amalga oshirilgan yangi turistik loyihalar bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirishga misol bo‘ladi.

4. Marketing va reklama strategiyalarini ishlab chiqish. Agroturizmni diversifikatsiya qilish uchun samarali marketing va reklama strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Bu, turistlarga qishloq hududlaridagi yangi turistik xizmatlarni va mahsulotlarni tanishtirishga yordam beradi. Onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali turistlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri aloqalarni o‘rnatish bu jarayonni samarali amalga oshirish uchun muhim ahamiyatga ega.

5. Mahalliy aholini jalb qilish. Agroturizmni diversifikatsiya qilishda mahalliy aholining faol ishtiroki juda muhimdir. Mahalliy aholi uchun yangi ish o‘rinlari yaratish va turistik xizmatlar bo‘yicha malakali kadrlar tayyorlash kerak. Mahalliy hunarmandchilikni rivojlantirish va madaniy an‘analarni saqlashga alohida e‘tibor qaratish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Ergashboyev, M. J. o‘g‘li., & Eshmuradov, U. T. (2024). O‘zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-uslubiy asoslari. International sciences, education and new learning technologies, 1(11), 19–26. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14518213>
2. Che, Y., & Yang, J. (2018). "Agrotourism development in China: Issues and challenges". Tourism Management, 67, 85-97.
3. Ergashboyev, M. J. o‘g‘li ., & Eshmuradov, U. T. (2025). Agroturizm – qishloq xo‘jaligida yangi daromadlar kaliti. International sciences, education and new learning technologies, 1(12), 36–41. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14601764>
4. Ergashboyev Minghojiddin, Ulugbek Eshmuradov, Agritourism Development In Italy And New Zealand: A Comparative Analysis And Implications For Uzbekistan | American Journal of Advanced Scientific Research <https://search.app/dvBv3QmTB1TE3WhVA>
5. Lee, C. (2009). "Agrotourism: A tool for rural economic development in Taiwan". Asia Pacific Journal of Tourism Research, 14(3), 277-291.
6. Sharpley, R. (2002). "Rural tourism and the challenge of tourism diversification". Tourism Management, 23(3), 233-243.
7. O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo‘mitasi. (2023). Agroturizm sektori bo‘yicha statistik ma‘lumotlar. www.stat.uz
8. Xalqaro Agroturizm va Barqaror Taraqqiyot Assotsiatsiyasi. (2022). Agroturizmni diversifikatsiya qilishning ahamiyati va imkoniyatlari. www.agroturizm.com
9. Agroturizmni rivojlantirish markazi. (2023). Agroturizmning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ta’sirlari www.agroturizmuz.com
10. Samarqand viloyati agroturizm bo‘yicha hisoboti. (2023). Samarqand viloyatida agroturizmni rivojlantirish bo‘yicha yillik hisobot. www.samarqand.travel
11. Buxoro viloyati agroturizm bo‘yicha hisoboti. (2023). Buxoro viloyatida agroturizmni rivojlantirish va uning ijtimoiy-iqtisodiy ta’siri. www.bukhara.travel
12. O‘zbekiston Agroturizmni Rivojlantirish Fondi. (2023). Agroturizmni diversifikatsiya qilish va barqaror rivojlantirish. www.agroturizm.uz
13. Samarqand viloyati agroturizm bo‘yicha hisoboti. (2023). Samarqand viloyatida agroturizmni rivojlantirish bo‘yicha yillik hisobot. www.samarqand.travel
14. Skagit County agroturizm so‘rovnomasi. https://www.skagitcounty.net/PlanningAndPermit/Documents/agtourism/AgritourismSurveyResults_2021-0519.pdf